

Svitlana Diachenko
*Doctor of Science in Public Administration,
Associate Professor at the Department of Regional Policy
Educational and Scientific Institute of Public Administration
and Civil Service
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

Дяченко С.А.
*д.держ.упр., доцент кафедри регіональної політики
Навчально-наукового інституту публічного управління
та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-41>

MECHANISMS FOR IMPLEMENTING A SYSTEM OF BUSINESS INCUBATORS AND PRIORITY DEVELOPMENT ZONES IN THE REGIONS OF UKRAINE

МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ ТА ЗОН ПРІОРИТЕТНОГО РОЗВИТКУ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

В економічній практиці ідея створення індустріальних парків не є новою. Багато держав світу за їх допомогою активізували інвестиційну та інноваційну сфери економіки. Технологічні парки створюють умови для виникнення нових підприємств, реорганізації вже існуючих, зародження нових сфер бізнесу. Впровадження високих технологій у виробництві збільшує обсяги та асортимент випуску продукції, підвищує конкурентоспроможність економіки і, що дуже важливо на сьогодні, – створює нові робочі місця. Позитивний досвід таких країн, як США, Англія, Словенія, Чехія, де було засновано індустріальні парки як спеціалізовані об'єкти власника, лише підтверджує ефективність новації [3].

З метою стимулювання взаємодії з потенційними інвесторами Уряд України у вересні 2022 року запустив портал Advantage Ukraine, на якому представлено сотні можливостей для інвестування та висвітлено чинні та майбутні проекти для залучення інвестицій [1]. Разом з тим, з метою створення сприятливих умов для розвитку бізнес-інкубаторів в Україні необхідно сформулювати стратегію інноваційного прориву держави та інноваційного розвитку регіонів. Саме формування такої стратегії дозволить мотивувати малий і середній бізнес на засадах інноваційно-інвестиційної активності.

Розвиток бізнес-інкубаторів підтримує інфраструктуру малого та середнього бізнесу в регіонах. Подальший ефективний розвиток цих процесів можливий лише за створення сприятливих умов та відповідної забезпеченості законодавчими положеннями, підвищенням зацікавленості усіх суб'єктів, що беруть участь у соціально-економічному розвитку. Перспектива бізнес-інкубаторів за участю вищих навчальних закладів може виступати як нова інноваційно-освітня кластерна форма регіонального розвитку, оскільки це ефективний інструмент інфраструктурного забезпечення нових суб'єктів малого, середнього та великого бізнесів, що принесе позитивні зміни [4, с. 120-121].

Функції бізнес-інкубаторів постійно розширюються, але можна виділити декілька основних. Перша – це здійснення ділового аналізу майбутньої діяльності на момент створення підприємства, за допомогою чого мінімізується можливість помилок через

недосвідченість. Друга функція – це пільгове фінансування клієнтів, яке здійснюється в результаті надання рекомендацій та гарантій бізнес-інкубатором, що дуже важливо на початковому етапі розвитку фірми за умови обмеженості грошових коштів. Третя – це сприяння розвитку регіонів і зменшення соціальної напруги за рахунок підвищення рівня зайнятості населення, активізації підприємницької діяльності, формування мережі обслуговуючих підприємств [2].

Сучасні регіональні підходи до процесів бізнес-інкубування викликані процесами інтеграції, розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та інтелектуалізацією кластерних моделей розвитку, що у свою чергу змінюють бізнес-процеси як соціально-економічне явище в системі менеджменту. Класичні наукові школи трактують бізнес-інкубування як ефективний інструмент підтримки малого та середнього бізнесу, що виконує ключові завдання: вирішення базових проблем при створенні та впровадженні бізнес-процесів; комерціалізацію інтелектуальних продуктів, надання консалтингових послуг; HR-менеджмент; інформаційна підтримка; юридичні послуги; залучення інвестицій; матеріально-технічне забезпечення та ін.

Регіональні підходи до розвитку процесів інкубації та кластеризації бізнесу матимуть неефективний кінцевий результат без розробки і створення правового, організаційного, методичного, інформаційно-комунікаційного забезпечення. Існують питання недосконаlosti процесів зростання кластерних об'єднань та можливостей різних галузей в регіонах. Тому на сьогодні актуалізуються питання розробки програм розвитку та концепції поширення кластерної економіки, можливості стратегічно розвиватись з метою формування потужної економічної системи, де держава буде виконувати головну місію – формування ефективної кластерної політики України.

Нами пропонується проходження п'яти послідовних стадій державного стимулювання малого та середнього бізнесу за допомогою створення на регіональному рівні потужних інноваційно-інвестиційних хабів, які стимулюватимуть не лише саму підприємницьку активність, але й стануть певним магнітом для потенційних інвесторів, забезпечуючи прозорість процесу планування отримання прибутків. Перший етап є загальнодержавним та передбачає вдосконалення законодавства у сфері створення та забезпечення діяльності бізнес-інкубаторів. На даному етапі активними учасниками є державні органи і саме на цьому етапі формується окреслення загальнодержавної політики стимулювання малого і середнього бізнесу за рахунок формування зон пріоритетного розвитку та створення відповідних бізнес-інкубаторів на їх територіях.

На другому етапі більш активізуються органи місцевого самоврядування та регіональні органи влади, оскільки вже в їхній компетенції знаходяться питання територіального розвитку та визначення найбільш пріоритетних напрямів подолання проблем регіонального розвитку. Основним управлінським продуктом на цьому етапі вбачається стратегія розвитку території, на якій доводиться доцільність визнання тих чи інших зон (територій громад) зонами пріоритетного розвитку, а також обґрунтовується створення бізнес-інкубаторів.

На третьому етапі акумулюються ресурси для створення, функціонування й розвитку бізнес-інкубаторів та заходів стимулювання малого і середнього бізнесу. І держава, і органи місцевого самоврядування повинні активно долучатися на цьому етапі, оскільки передбачається формування бюджету розвитку території, метою якого фактично і є стимулювання підприємницької активності через бізнес-інкубатор, але з урахуванням широкого застосування соціально-економічних стимулів розвитку бізнес структур (кредитування, запровадження податкових пільг, надання консультаційної, інформаційно-аналітичної та іншої підтримки).

Четвертий етап представляє собою створення та фактичного функціонування бізнес-інкубаторів шляхом розвитку відповідної підприємницької мережі та формування інфраструктури підприємницької діяльності переважно інноваційно-інвестиційного спрямування. Вважається за необхідне розуміння бізнес-інкубатору як чіткої інституційно організованої структури, яка існує без суб'єктів господарювання лише у вигляді усталеної системи комунікацій та інформаційно-аналітичних зв'язків без кінцевого продукту. Натомість після залучення до такого бізнес-інкубатору хоча б одного суб'єкту господарювання вся мережа починає працювати на потреби цього суб'єкту, що в свою чергу трансформується через потенціал різноманітних економічних стимулів у інноваційний продукт з високим рівнем доданої вартості або в постійний грошовий потік від активізації господарської діяльності суб'єкту малого та середнього бізнесу. Бізнес-інкубатор в даному випадку діє як акумулятор інформаційних, комунікаційних, фінансових та технологічних потоків, приймаючий хаб, який виконує функцію підтримки для суб'єктів малого й середнього підприємництва, водночас функцію агента для інвесторів та інших суб'єктів господарювання, які пропонують власні послуги й інноваційні продукти для підприємств в бізнес-інкубаторі. Цей синергетичний ефект можна побачити лише в процесі функціонування бізнес-інкубатору, наповненого при цьому як інституціями, що виконують роль інфраструктури забезпечення, так і безпосередньо самими суб'єктами господарювання, які розвиваються в середині інкубатору.

На заключному етапі відбувається безпосереднє наповнення бізнес-інкубатора суб'єктами господарювання, які потребують відповідних заходів стимулюючого характеру для власного розвитку та активізації підприємницької діяльності. При цьому суб'єкти малого і середнього бізнесу, які долучаються до бізнес-інкубаторів також користуються тими пільгами й стимулами, які розроблені та запроваджені органами публічної влади. З метою уникнення зловживання суб'єктами господарювання широкими можливостями бізнес-інкубаторів для входу до нього повинні встановлюватися чіткі бар'єри соціально-економічного характеру, які б сприяли синергетичному відтворенню певного соціального та економічного ефекту від функціонування бізнес-інкубаторів, тобто вимагали б соціальної корисності від таких підприємств для регіону, в якому функціонують такі інкубатори.

Таким чином, за рахунок синергетичного ефекту від діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування досягатиметься результат стимулювання суб'єктів малого і середнього підприємництва на входження до складу бізнес-інкубаторів, які, в свою чергу, створюють та забезпечують їх діяльність за рахунок кооперації зусиль такого партнерства в усіх регіонах України.

Література:

1. Зеленський відкрив сесію на Нью-Йоркській фондовій біржі, запросивши інвестувати в Україну. Мультимедійна платформа іномовлення України «Укрінформ». Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3565858-zelenskij-vidkriv-sesiu-na-nujorskij-fondovij-birzi-zaprosivsi-investuvati-v-ukrainu.html>.
2. Микитюк О. Бізнес інкубатори в системі фінансової підтримки малого підприємства. *Світ фінансів*. 2005. № 2 (3). С. 160-165 URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/52>.
3. Череп О.Г. Досвід формування інноваційних бізнес-інкубаторів у розвинених країнах світу. *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. № 1(25). С. 131-139 URL: <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2015/2015-econ-1.pdf>.
4. Якушев О.В. Регіональні аспекти розвитку бізнес-інкубаторів в Україні. *Економіка і організація управління*. 2016. № 2(22). С. 115-125 URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/4802>.